



REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE  
УСТАВНИ СУД  
CONSTITUTIONAL COURT**

Priština, 24. decembar 2012. god.  
Br. ref.:MP334/12

## **ODLUKA O PRIVREMENOJ MERI**

u

**slučaju br. KO131/12**

Podnosilac

**Dr Shaip Muja i 11 poslanika Skupštine Republike Kosovo**

**Ocena ustavnosti članova 18, 19, 41. i 60. Zakona o zdravstvu,  
br. 04/L 125, usvojen od Skupštine 13. decembra 2012. god.**

### **USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO**

u sastavu:

Enver Hasani, predsednik  
Ivan Čukalović, zamenik predsednika  
Robert Carolan, sudija  
Altay Suroy, sudija  
Almiro Rodrigues, sudija  
Snezhana Botusharova, sudija  
Kadri Kryeziu, sudija i  
Arta Rama-Hajrizi, sudija

#### **Podnosilac zahteva**

1. Podnosioci zahteva su poslanici Skupštine Republike Kosovo: dr Shaip Muja, Nait Hasani, Ramiz Lladrovci, Petar Miletić, Azem Syla, Time Kadrijaj, Xhevdet Neziraj, Kymete Bajraktari, Kurtan Kajtazi, Hydajet Hyseni, Sasha Milosavlević i Sala Berisha.

## Osporeni zakon

2. Osporeni zakon je Zakon o zdravstvu, br. 04/L-125, usvojen od Skupštine Kosova 13. decembra 2012. god.

## Predmetna stvar

3. Podnosilac zahteva traži da se oceni saglasnost sa Ustavom Kosova članova 18, 19, 41. i 60. oporenog zakona.
4. Dalje, podnosilac zahteva traži da se uvede privremena mera obustavljanje primene Zakona do donošenja konačne odluke Suda o ovom zahtevu.

## Pavni osnov

5. Član 113.5 Ustava Republike Kosova (u daljem tekstu: Ustav) i član 38. Zakona o Ustavnom sudu.

## Postupak pred Sudom

6. Dana 20. decembra 2012, podnosilac zahteva je putem pošte podneo zahtev Ustavnom sudu.
7. U prilogu zahteva, podnosilac zahteva je dostavio Sudu i kopiju Zakona o radu (Nr. 03/L-212), Zakona o sprečavanju sukoba interesa tokom obavljanja javnih funkcija (br. 02/L-133) i Zakona protiv diskriminacije, za koje podnosilac zahteva tvrdi da su relevantni za razmatranje podnetog zahteva i da su povezivani sa ovim zahtevom.
8. 21. decembra 2012. god., Sud je putem službene pošte dobio kopiju Zakona o zdravstvu, usvojenog od Skupštine.
9. Predsednik Suda je imenovao zamenika predsednika Suda, dr Ivan Čukalović, za sudiju izvestioca, kao i Veće za razmatranje u sastavu sudija: Altay Suroy, Kadri Kryeziu i Arta Rama-Hajrizi.
10. Dana 21. decembra 2012. god., Sud je obavestio Skupštinu Republike Kosovo i podnosioca zahteva o registrovanju zahteva.
11. Dana 25. decembra 2012. god., na zatvorenoj sednici, Veće za razmatranje je razmotrilo zahtev i jednoglasno predložio Sudu prihvatljivost zahteva i prihvatljivost zahteva za privremenu meru.

## Kratak opis činjenica

12. Dana 13. decembra 2012. god., Skupština Republike Kosovo (u daljem tekstu: Skupština ) je usvojila Zakon o zdravstvu sa 43 (četrdeset i tri) glasa za, 18 (osamnaest) glasova protiv i 3 (tri) uzdržanih glasa.
13. Dana 27. novembra 2012. god., pre nego što je Skupština usvojila zakon na plenarnoj sednici, Odbor za zakonodavstvo Skupštine Kosova je bio poslao **preporuku (04/3239/I-125) i**, pod tačkom I, je zauzeo stav da nacrt zakona o zdravstvu, br. 04/L-125, ne može da se prosledi na dalje razmatranje, sugerivši funkcionalnoj komisiji za zdravstvo, rad i socijalnu zaštitu da ponovo razmatra amndamane 1, 3, 12, 34, 48, 49, 50, 51. i 52.

14. Dana 17. decembra 2012. god., Sindikalna federacija zdravstva na Kosovu je uputila zahtev ombudsmanu za pokretanje postupka za ocenu ustavnosti člana 41. Zakona o zdravstvu tvrdeći da je ovaj član u suprotnosti sa Ustavom.

### **Navodi podnosioca zahteva**

15. Podnosilac zahteva smatra *inter alia* da Zakon o zdravstvu sadrži odredbe koje zdravstvene radnike stavljaju u nejednak položaj u odnosu na zaposlene u drugim javnim institucijama, i sledstveno u položaju da ne budu jednaki pred zakonom sa drugim zaposlenim u javnim institucijama.
16. Podnosilac zahteva je naročito osporavao sledeće članove Zakona koji imaju ovaj sadržaj:

#### *Član 18*

#### *Primarna zdravstvena zaštita*

*1. Osnovna zdravstvena zaštita se obezbeđuje saglasno sa politikama, planovima i standardima, utvrđeni podzakonskim aktom od strane Ministarstva.*

*2. Primarna zdravstvena zaštita obuhvata:*

*2.1 prevenciju, rano otkrivanje, dijagnostifikovanje, lečenje, oporavak i rehabilitaciju u vezi sa bolestima, poremećajima ili povredama, uključujući i male hirurške operacije;*

*2.2 posebnu preventivnu zaštitu dece i omladine, posebno u osnovnim, srednjim i visokim školama na teritoriji opštine;*

*2.3 održavanje i unapređenje javnog zdravlja, uključujući i seroprofilaksu, vakcioprofilaksu i hemoprofilaksu u skladu sa zakonom, i sistematsko obrazovanje i zdravstvene edukacije stanovništva;*

*2.4 promovisanje oralnog zdravlja i osnovnu stomatološku zaštitu;*

*2.5 rano diagnostifikovanje i tretiranje tuberkuloze;*

*2.6 organizovanje hitne medicinske službe kao deo sveobuhvatne urgentne službe na sva tri nivoa zdravstvene zaštite;*

*2.7 usluge prenatalne zaštite i planiranja porodice.*

*2.8 usluge mentalnog zdravlja*

*3. Opštine su odgovorne za pružanje usluga javne primarne zdravstvene zaštite, kao i za procenu zdravstvenog stanja građana na svojoj teritoriji.*

*4. Opštine su odgovorne da sa prioriteto sprovede preventivne mere zdravstvene zaštite.*

*5. Primarna zdravstvena zaštita se obezbeđuje i sprovodi preko usluga porodične medicine, saglasno sa podzakonskim aktom, donetim od Ministarstva.*

*6. Osnovnu zdravstvenu zaštitu sprovodi ekipa porodične medicine ,saglasno sa podzakonskim aktom iz stava 1 ovog člana.*

7. Svaki građanin i stanovnik sa otežanim zdravljem je obavezan da se najpre prijavi kod porodičnog lekara, izuzev hitnih slučajeva.

8. Od svakog građanina tražiće se da se opredeli za porodičnog lekara.

9. Svaki građanin ima pravo da izabere porodičnog lekara u opštini gde živi i da promeni istog.

10. Stručnjaci u primarnoj zdravstvenoj zaštiti saradivaće sa zdravstvenim stručnjacima na sekundarnom i tercijarnom nivou, u skladu sa zakonom.

11. Sa ciljem povećanja kvaliteta zdravstvenih usluga, institucije na primarnom nivou zdravstvene zaštite obezbediće međusektorijalnu saradnju sa službama socijalne zaštite, sa vaspitno obrazovnim službama; sa organima javne sigurnosti, sa posebnim profesionalnim organizacijama, kao i sa humanitarnim vladinim i nevladinim organizacijama.

12. Standardi organizovanja i funkcionisanja službe porodične medicine, utvrđuju se podzakonskim aktom stav 1 ovog člana.

13. U cilju podrške usluga porodične medicine, Ministarstvo nadgleda i reguliše integrisane usluge primarne zdravstvene zaštite, u skladu sa ovim zakonom.

#### Član 19

##### Sekundarna zdravstvena zaštita

1. Sekundarna zdravstvena zaštita obuhvata: bolničke zdravstvene usluge, vanbolničke zdravstvene usluge (dijagnostiku, terapiju i rehabilitaciju; hitnu službu i usluge javnog zdravstva.

2. Organizacija i delatnost zdravstvene ustanove iz predhodnog stava, određuju se podzakonskim aktima donetim od strane Ministarstva.

#### Član 41

##### Sprečavanje sukoba interesa

1. Zdravstveni stručnjak koji je zaposlen u javnom zdravstvenom sektoru sa punim ili delimičnim radnim vremenom, nema pravo da radi u privatnoj instituciji zdravstvene zaštite.

2. Strogo se zabranjuje upućivanje pacijenata iz institucija sekundarnog i tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite u privatne ustanove zdravstvene zaštite, iz razloga koji se ne mogu objasniti lekarskim argumentima, bez obzira na listu čekanja.

3. Strogo se zabranjuje svaka formalna i neformalna finansijska ili druga nagrada za zdravstvenog stručnjaka, nadoknada za upućivanje građana iz javne u privatnu zdravstvenu ustanovu, i profitabilni odnos sa farmaceutskom industrijom.

4. Prekršitelji stavova ovog člana biće predmet kazni ili drugih zakonskih postupaka predviđenih ovim zakonom i podzakonskim aktom, izdatim od strane Ministarstva

5. Javne zdravstvene institucije imaju pravo da omogućavaju zdravstvenim stručnjacima zaposlenih u njima da obavljaju privatnu zdravstvenu delatnost unutar same javne zdravstvene institucije .
6. Privatna zdravstvena delatnost iz stava 5. ovog člana će biti obavljena na osnovu posebnog podzakonskog akta koji će doneti Ministarstvo.

(član 60.)

### **Finansiranje institucija zdravstvene zaštite**

1. Zdravstvene institucije i druga pravna i fizička lica, koja obavljaju zdravstvenu delatnost, obavezni su da za svakog pacijenta imaju pokrivene dokumentovane troškove, za vrstu, obim i kvalitet zdravstvenih usluga.
  2. Zdravstvene inistitucije i organizacije koje primaju javne fondove za sprovođenje zdravstvene zaštite, dužne su da vode račune i evidencije, na način utvrđen zakonom, i obezbede potrebne informacije za ovlašćene organe
17. Podnosilac zahteva naglašava da je Zakon o zdravstvu usvojen od strane Skupštine u suprotnosti sa evropskim konvencijama koje su po članu 22. Ustava direktno primenjene na Kosovo ne navodeći tačno koje konvencije.
  18. Dalje podnosilac zahteva je naglasio da su odredbe Zakona o zdravstvu naročito odredbe člana 18. i 19. u otvorenoj koliziji sa odredbama drugih zakona, kao što su Zakon o javnom-privatnom partnerstvu i da sam zakon sadrži kontradiktorne odredbe u svom tekstu.
  19. Član 41. Zakona o zdravstvu, prema podnosiocu zahteva krši član 49. Ustava jer isti zabranjuje zdravstvenim radnicima garantovano pravo na rad i izbor profesije.
  20. Konačno, član 60 ovog Zakona je, prema podnosiocu zahteva, u otvorenoj koliziji sa Zakonom o javnim preduzećima jer zdravstvene institucije definiše kao neprofitabilne institucije .

### **Ocena o privremenoj meri**

21. Prilikom odlučivanja o zahtevu za privremenu meru, Ustavni sud se poziva na član 116.2 Ustava, koji određuje:

*“Dok god je procedura u postupku pred Ustavnim sudom, sud može privremeno prekinuti primenu spornog postupka ili zakona, dok god se ne donese sudska odluka, koliko smatra da je primena takvih spornih zakona može uzrokovati nepopravljivu štetu.”.*
22. Sud dalje uzima u obzir član 27. tačku 1. i tačku 2. Zakona o Ustavnom sudu (br. 03L-121), koji predviđa:
  1. Ustavni sud po službenoj dužnosti ili na zahtev stranke može doneti odluku o primeni privremenim merama u odnosu na neko pitanje koje je predmet postupka, ukoliko su te mere neophodne za otklanjanje rizika ili nepopravljive štete, ili je preuzimanje ovakvih privremenih mera u javnom interesu.
  2. Trajanje privremenih mera treba biti opravdano i proporcionalno
23. Poslovník o radu Ustavnog suda takode specifično određuje uslove za primenu privremene mere i u tom pravcu je predvideo da da bi mogao da odobri privremenu meru u saglasnosti sa pravilom 55 (4) Poslovnika o radu Sud mora da utvrdi da:

(a) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera pokazala *prima facie* slučaj o merodavnosti predmeta i, ukoliko prihvatljivost jos uvek nije utvrđena, *prima facie* slučaj o prihvatljivosti predmeta;

(b) je strana koja zahteva uvođenje privremenih mera je dokazala da će pretrpeti nepopravljivu štetu ukoliko se ne dozvoli privremena mera; ili

(c) je privremena mera u javnom interesu.

24. Razmatrajući zahtev podnet od strane 12 poslanika Skupštine Kosova, Ustavni sud nalazi da je:

Članom 51. **[Zdravstvena i socijalna zaštita]** Ustava Republike Kosovo predviđeno da:

*1. Zaštita i pravo na zdravstveno osiguranje su regulisani zakonom.*

25. Na osnovu gorenavedenih ustavnih definisanja, Sud ustanovljava da je zdravstvena zaštita „ljudsko pravo garantovano Ustavom” i deo je poglavlja II Ustava koje se odnosi na ljudska prava.
26. Sud dalje naglašava da u skladu sa članom 21. tačkom 1. Ustava, “ *Ljudska prava i osnovne slobode su neodvojiva, neotuđiva i neosporiva i čine osnov pravnog reda Republike Kosovo*”.
27. Budući da je ustavna kategorija, “Zdravstvena zaštita” je bez sumnje u javnom interesu građana Kosova i istovremene ona je neotuđivo i nepovredljivo ljudsko pravo za svakog pojedinca.
28. U cilju izbegavanja moguće povrede javnog interesa i Ustavom garantovanog prava na zdravstvenu zaštitu, Sud smatra da ima razloga za uvođenje privremene mere na određeno vreme.
29. Sud, takođe, uzima u obzir činjenicu da **član 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije]** Ustava jasno predviđa:
- 1. Garantuje se pravo na rad.*
- 2. Svako lice ima pravo da slobodno izabere svoju profesiju i radno mesto.*
30. Kako bi se izbegavao mogućnost povrede ovog Ustavom zagantovanog prava, Sud naglašava potrebu za uvođenje privremene mere na određenom trajanju.
31. Sledstevno, bez prejudiciranja konačnog ishoda, usvaja se zahtev podnosioca za privremenu meru.

## IZ TIH RAZLOGA

Sud je, u skladu sa članom 116.(2) Ustava i članom 27. Zakona, dana 24. decembra 2012. god., jednoglasno

## ODLUČIO

- I. DA ODOBRI privremenu meru;
- II. DA ODOBRI privremenu meru u trajanju do 31. januara 2012. god. od dana donošenja ove odluke;
- III. DA ODMAH OBUSTAVI primenu članova 18, 19, 41. i 60. Zakona o zdravstvu, br. 04/L-125, od 13. decembra 2012. god., za isto trajanje;
- IV. Ova odluka će biti dostavljena stranama i
- V. Ova odluka će biti objavljena u saglasnosti sa članom 29. (4) Zakona i stupa na snagu odmah.

**Predsednik Ustavnog suda**

Prof. dr Enver Hasani

